

VERSLAG
VAN DE VOLKSKUNDE-COMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1955

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1955—1956

VERSLAG

VAN DE VOLKSKUNDE-COMMISSIE OVER 1955

De Volkskunde-commissie verloor op 6 november 1955 haar oudste lid, Prof. Dr. C. G. N. de Vooyo, die sinds de oprichting lid was en van mei 1946—mei 1947 het voorzitterschap heeft waargenomen. Tot het laatst van zijn leven heeft hij voor de werkzaamheden een grote belangstelling aan de dag gelegd. De commissie herdenkt hem in dankbaarheid.

Het bureau der commissie zond in december een vragenlijst (no. 19) uit, waarin over drie onderwerpen (zout, kinderspel en maaltijden) een aantal vragen werden gesteld. De vraag over het kinderspel werd op verzoek van Prof. Dr. L. L. Hammerich (Kopenhagen) opgenomen. De vraag over de maaltijden is bedoeld om een voorlopige oriëntering te verkrijgen in dit ingewikkelde onderwerp.

Op 31 december 1955 waren in totaal 23285 lijsten op het bureau aanwezig, als volgt verdeeld: van lijst 1: 2040 exx., van lijst 2: 1493 exx., van lijst 3: 1502 exx., van lijst 4: 1433 exx., van lijst 5: 1362 exx., van lijst 6: 1126 exx., van lijst 7: 1156 exx., van lijst 8: 1001 exx., van lijst 9: 1168 exx., van lijst 10: 824 exx., van lijst 11: 1023 exx., van lijst 12: 1109 exx., van lijst 12a: 777 exx., van lijst 13: 1053 exx., van lijst 14: 1207 exx., van lijst 15: 1197 exx., van lijst 16: 1267 exx., van lijst 17: 1188 exx., van lijst 18: 1120 exx., van lijst 19: 239 exx. In de loop van het jaar werden 599 ingevulde vragenlijsten ontvangen.

De Vlaamse sectie der Nationale Commissie voor Folklore van België zond een vierde Vlaamse vragenlijst uit ten behoeve van de Nederlands-Vlaamse volkskunde-atlas. Deze bevat een aantal vragen over de duivel, het hoefijzer en klokken. Op 31 december waren 121 exemplaren van deze lijst ingevuld teruggezonden. Van

de eerste aflevering van de atlas waren op het eind van het jaar negen kaarten afgedrukt, terwijl de tiende ter perse was, die, wanneer dit verslag het licht ziet, eveneens afgedrukt zal zijn. Het is de bedoeling dat tegelijk met deze kaarten de bijbehorende commentaar verschijnt, over de vorm waarvan echter nog geen eenstemmigheid tussen de beide redacteuren is bereikt. De student-assistent O. Veltman heeft een belangrijk deel van zijn werktijd aan de voorbereiding van de kaarten en het bijeenbrengen van de bouwstoffen voor deze commentaar besteed, tengevolge waarvan voor andere, niet minder noodzakelijke werkzaamheden echter niet voldoende tijd overbleef. Om daarin te voorzien heeft de commissie op de begroting voor 1956 een adjunct wetenschappelijk ambtenaar aangevraagd. Het is voor haar een grote teleurstelling, dat deze post van Rijkswegen geschrapt is.

Van 21 tot 24 september werd in het Rijksmuseum voor Volkskunde „Het Nederlands Openluchtmuseum” te Arnhem het in het vorig jaarverslag aangekondigde Volkskundecongres gehouden onder voorzitterschap van het lid der commissie, de heer Roukens, en de secretaris. Het congres werd in het Trippenhuys te Amsterdam op 21 september geopend door de voorzitter van de afdeling Letterkunde der Akademie, Prof. Dr. B. A. van Groningen. Aan dit congres namen ruim honderd volkskundigen deel uit zestien landen. Na afloop van dit in alle opzichten zeer geslaagde congres, waarvoor ons medelid de heer Roukens als initiatiefnemer een woord van hulde verdient, werd op initiatief van de voorzitter onzer commissie op 26 en 27 september in het Trippenhuys een symposium gehouden, waarop in kleinere kring een aantal vraagstukken van principiële aard, de volkskunde betreffende, besproken werden, als de terminologie, de studie der nieuwe vormen van volkskunde, die vooral uit psychologisch en sociaal oogpunt alle belangstelling verdienen, de wenselijkheid van een meer rationele verdeling van volkskundeverzamelingen over instituten en musea en de inschakeling van de volkskunde in het hoger, middelbaar en lager onderwijs. Aan deze bijeenkomsten namen als gasten der Akademie deel Prof. Dr. B. Bratanić (Zagreb), Prof. Dr.

H. B. Dölker (Stuttgart), Prof. Dr. S. Erixon (Stokholm), Dr. O. Loorits (Upsala), G. H. Rivière (Parijs), Prof. Dr. Leopold Schmidt (Wenen), Prof. Dr. Stith Thompson (Bloomington, U.S.A.), Dr. M. Valonen (Helsinki) en van Nederlandse zijde Dr. Maartje Draak, die (wegens verblijf in het buitenland van de voorzitter) namens onze commissie dit symposium heeft geopend, de heer Roukens en de secretaris. In een aantal resoluties, die o.a. ter kennis van de internationale volkskunde-organisatie de C.I.A.P. zijn gebracht, is het resultaat der besprekingen neergelegd. Aan het eind van deze tweedaagse conferentie heeft Prof. Stith Thompson zijn grote voldoening uitgesproken over het initiatief der Volkskunde-commissie, dat een klein aantal deskundigen in de gelegenheid heeft gesteld voort te bouwen op de resultaten van de tijdens het congres gehouden besprekingen en die in een aantal resoluties samen te vatten. Tijdens deze besprekingen kwam duidelijk aan het licht hoezeer een combinatie met dialect- en naamkunde-onderzoek, zoals die te Amsterdam bestaat, wenselijk wordt geacht voor het volkskunde-onderzoek.

De secretaris heeft ingevolge de aan hem verleende opdracht een eerste vragenlijst voor de Europese volkskunde-atlas opgesteld en deze aan zijn medeleden van de door de C.I.A.P. ingestelde commissie van voorbereiding toegezonden.

De secretaris heeft deel uitgemaakt van een commissie ter voorbereiding van een film over het verdwijnende volksleven van de Zuiderzee, waarvoor aan de cineast Bert Haanstra van Rijkswegen een opdracht is verleend. Deze film „En de zee was niet meer” is inmiddels tot stand gekomen.

Ook nam hij het voorzitterschap op zich van het Beraad voor het Nederlandse volksleven, dat op initiatief van de Afdeling Vorming buiten Schoolverband van het Ministerie van O., K. en W. tot stand is gekomen. Hierin komen van tijd tot tijd vertegenwoordigers van volkskundige organisaties bij elkaar ter bespreking van hun gemeenschappelijke belangen. Verder nam hij het secretariaat op zich van de Raad voor de Nederlandse volkszang.

Aan het bureau van de Codificatiecommissie voor het Neder-

landse lied, door deze Raad ingesteld, werden de op het bureau berustende verzamelingen Nederlandse volksliederen en -liedjes ter fichering in bruikleen afgestaan.

Op verzoek van de directeur van het Institut Havrais de Sociologie économique et de Psychologie des peuples, Dr. Abel Miroglio, stelde de secretaris bijdragen op over de Nederlanders en de Amsterdammers, die als voorbeeld dienst zullen doen voor een door dit Institut uit te geven Dictionnaire des populations.

Op verzoek van enkele studenten der Universiteit van Amsterdam en der Vrije Universiteit is de secretaris in de cursus 1954-1955 begonnen, colleges over volkskunde te geven. Deze werden in de cursus 1955-1956 voortgezet.

Van het tijdschrift „Volkskunde” verschenen de afleveringen 4 van jaargang 55 (1954) en 1-4 van jaargang 56 (1955). De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen verleende daarvoor opnieuw een subsidie door intekening op een aantal exemplaren ten bedrage van f 500.—. Het blijft te betreuren dat zonder deze steun van Rijkswegen de uitgave van dit tijdschrift niet mogelijk zou zijn.

De heer Krüger maakte ook in het afgelopen jaar een aantal excerpten van vooral Skandinavische boeken en periodieken, de heer Landheer werkte aan de bibliografie der Nederlandse volkskunde en de ordening van het knipselarchief.

Op de medewerkersbijeenkomst van 21 mei te 's Hertogenbosch heeft de student-assistent Veltman over het doel en de methode van het volkskundeonderzoek gesproken en Mw. W. D. Scheepers, lid van de sectie Nederland van de International Folk Music Council, over het Nederlandse volkslied, waarbij zij een aantal liederen ten gehore heeft gebracht, die door haar op de sound-recorder waren opgenomen.

Behalve door de bovengenoemde deelnemers aan het symposium werd het bureau door Prof. Dr. L. L. Hammerich (Kopenhagen), Maurits de Meyer (Antwerpen), Pater M. N. van der Heyde (Biak, Nieuw Guinea) en een aantal andere buitenlanders, bovendien door vele landgenoten bezocht of geraadpleegd.

Van de vele geschenken aan de bibliotheek vermelden we een hs. van wijlen de heer W. Draaijer „Uit mijn (Deventer) jongensjaren (Persoonlijke herinneringen)”, geschonken door Mw. J. W. van der Woude-Schrek (Deventer). Ook door aankoop werd de bibliotheek aanmerkelijk verrijkt.

Voor het financieel beheer zij verwezen naar de rekening en verantwoording van de Centrale Commissie.

*Namens de Volkskunde-commissie der
Koninklijke Nederlandse Akademie
van Wetenschappen:*

H. WAGENVOORT, *voorzitter.*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester.*

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1955 boeken, handschriften enz. aan het Centraal Bureau voor Volkskunde hebben geschonken:

Academia Scientiarum Hungarica (Budapest), Algemene Nederlandse Vereniging voor Vreemdelingenverkeer, Amsterdams Volksdanscentrum, S. Bekink, L. Bødker, Prof. Dr. B. Bratanić, E. Buringh, H. S. Buwalda, China Welfare Institute, Prof. Dr. A. Coetzee, Danske Folkemuseum (Kopenhagen), Prof. Dr. R. Foncke, Gemeentebestuur van Harlingen, Gemeentelijke Commissie voor Heemkennis (Amsterdam), Genootschap voor de Geschiedenis der Genees-, Natuur- en Wiskunde, G. Gezelle Meerburg, Mw. Dr. C. C. van de Graft, Dr. J. Grauls, Dr. Tj. W. R. de Haan, Dr. Karl Haiding, H. Henningsen, J. G. W. Heurnink, Historischer Verein für den Liederrhein (Keulen), Institut für oberösterreichische Landeskunde (Linz), Institutet för Folklivsforskning (Stokholm), S. Jespersen, Mw. Dr. L. Kaiser, Ds. J. J. Kalma, Dr. H. W. M. J. Kits Nieuwenkamp, C. Th. Kokke, Koninklijke Bibliotheek (Den Haag), Mr. J. Kunst, H. H. Landheer, Dr. J. Leister, Prof. Dr. N. Lid, R. Meurant, Nationale Commissie voor Folklore (Brussel), Nederlands Volkskundig Genootschap, Nederlands-Zuidafrikaanse Vereniging, J. van Overstraeten, R. Pinon, Dr. J. Pollmann, Provinciaal Bestuur van Zuid-Holland, Raad voor de Nederlandse Volkszang, Mw. M. Ramondt, Erwin Richter, Dr. W. Roukens, Rijksmuseum voor Volkskunde „Het Nederlands Openluchtmuseum”, Rijksmuseum „Het Zuiderzeemuseum”, Prof. Dr. Leopold Schmidt, C. Sipkes, Dr. F. S. Sixma van Heemstra, Prof. Dr. W. Steinitz, Stichting „Ambacht en Verkeer”, Stichting „Voorlichtingsdienst voor Superfosfaat”, W. E. J. Tjeenk Willinks Uitgeversmaatschappij, University of Berkeley (Californië), Prof. Dr. N. Valonen, Verenigingen voor vreemdelingenverkeer te Eibergen en te Vorden, J. J. Vorsteveld, Dr. R. Wildhaber, J. M. de Wolf, Mw. J. W. van der Woude-Schrek, B. J. van Zuylen.